

De vleesveesector vergeleken volgens de duurzaamheidsmeetlat

Geen bulk, maar niche

Hoe duurzaam is de Nederlandse vleesveehouderij? Wageningen UR vergeleek de sector met de pluimvee- en varkenshouderij en de lat ging ook langs concurrerende landen zoals Ierland en Brazilië. De uitkomst: de duurzaamheid is op veel punten goed, maar de rentabiliteit matig.

tekst **Alice Booij**

UDV-thema	varkens	vleeskuikens
1. fossiele energie	+	++
brandstof op bedrijf en in de keten		
2. klimaat	++	++
emissies ammoniak, methaan etc.		
3. soortenrijkdom wereldwijd	++	++
bijdrage aan soortenherstel wereldwijd		
4. soortenrijkdom lokaal (in Nederland, Ierland of Brazilië)	+	++
herstel van soortenrijkdom op eigen grond		
5. mineralen	-	-
zelfvoorzienend in bijvoorbeeld fosfaat		
6. bodemkwaliteit	niet onderzocht	
gezonde, vitale en vruchtbare bodem		
7. watervoorraad	+	++
geen uitputting van watervoorraden		
8. waterkwaliteit	0	+
zuiver grond- en oppervlaktewater		
9. dierwelzijn		
- aantal risico's houderijomstandigheden 1-10 (welzijnsmodellen Cowel, Fowel, Sowel)	--	-
- aantal risico's houderijomstandigheden 11-20 (welzijnsmodellen Cowel, Fowel, Sowel)	-	--
- aantal ingrepen niet in Cowel, Fowel of Sowel	-	0
- transport	0	0
10. diergezondheid		
- antibioticagebruik	-	--
- uitval	-	0
- post-mortemafwijkingen	-	-
11. volksgezondheid		
- fijnstofemissie	-	--
- geuroverlast	--	-
- zoönoses/voedselveiligheid	-	-
12. lokale verbinding	niet onderzocht	niet onderzocht
geen overlast voor omgeving		
13. rentabiliteit	+	+
mate van winstgevendheid		
14. arbeidsomstandigheden	0	0
beloning, aantrekkelijkheid om in te werken		
15. kennis, leervermogen en innovatie	niet onderzocht	
aanpassen aan veranderende omstandigheden		

Tabel 1 – Vergelijking van de gangbare Nederlandse vleesveehouderij met de gangbare varkenshouderij (vermeerdering en vleesvarkens) en vleespluimveehouderij. De symbolen geven de mate aan waarin het duurzame doel (UDV) wordt benaderd ten opzichte van de vleesveehouderij: -- = veel minder, - = minder, 0 = gelijkwaardig, + = beter, ++ = veel beter. Bij ingrepen zijn die ingrepen meegeteld die niet ook al in de gehanteerde welzijnsmodellen zijn betrokken, zoals castratie, keizersnede, brand- en koudmerken

De vleesveehouderij wordt vaak in één adem genoemd met de intensieve veehouderij en vlees uit het buitenland heeft een 'groener' imago. Reden voor het Productschap Vee & Vlees om Wageningen UR te vragen onafhankelijk onderzoek te doen naar de werkelijke duurzaamheid van de vleesveesector. Onderzoeker Bram Bos verdiepte zich erin, sprak met experts, deed literatuuronderzoek en toetste de sector op de 15 thema's van de UDV, de Uitvoeringsagenda Duurzame Veehouderij. 'Daarmee kunnen we duurzaamheid beschrijven en kwalitatief beoordelen en waar mogelijk meetbaar maken.'

Sterk op dierwelzijn

Vergeleken met de pluimvee- en varkenssector scoort de vleesveehouderij goed op dierwelzijn. Vleesvee wordt over het algemeen gehouden in potstallen en hellingstallen en dat draagt bij aan een beter dierwelzijn, zo stelt het onderzoek. Bij zoogkoeien is daarbij ook nog weidegang gangbaar en blijft het kalf zo'n drie tot vijf maanden bij de koe.

Ook het antibioticagebruik ligt laag. In de zoogkoeienhouderij ligt het gemiddelde op 1,0 dierdagdosering (ddd) per jaar en bij opfok-/vleesstieren ligt het gemiddelde op 2,4 ddd/jaar. In de varkens- en de pluimveehouderij is het antibioticagebruik hoger. 'De vleesveesector mag best meer de aandacht vestigen op het goede dierwelzijn en de goede gezondheid. Dat is te weinig bekend', aldus Bos. 'Bovendien is de sector zichtbaar met de zoogkoeien in de wei.' De routinematige keizersnede wordt op een specifiek en klein deel van de veestapel toegepast, maar de opvattingen over de daadwerkelijke impact op het dierwelzijn lopen uiteen, beschrijft het rapport.

Welzijn en gezondheid top

Naast het goede nieuws rondom dierwelzijn, diergezondheid, volksgezondheid

Bram Bos: 'Heb het lief rundvlees ook als luxeproduct in de markt te zetten'

en de arbeidsomstandigheden zijn er ook aandachtspunten. Op de ecologische aspecten, zoals klimaat, energie en waterverbruik, kan het beter. 'Rood vlees produceren is een lang traject en de voederconversie is vergeleken met pluimvee en varkens lager', benoemt Bos de verschillen, die ook tot uiting komen in een minder ideale ecologische voetafdruk.

Hierbij speelt ook mee dat runderen herkauwers zijn en daardoor veel meer emissie van methaan hebben. Bovendien hebben intensieve sectoren al sterker geïnvesteerd in het verminderen van de emissie van ammoniak en is er voor een hellingstal bijvoorbeeld nog geen emissiefactor voor ammoniak vastgesteld.

Ook de rentabiliteit van varkens- en vleespluimveebedrijven is beter. 'Rood vlees is een luxeproduct', aldus Bos, die hierin voor de marketing juist kansen

Vleesvee scoort goed op dierwelzijn

UDV-thema	Ierland	Brazilië	
	grasgevoerd	grasgevoerd	afgemest
1. fossiele energie	0	++	0
2. klimaat	0	--	--
3. soortenrijkdom wereldwijd	-	--	-
4. soortenrijkdom lokaal (in Nederland, Ierland of Brazilië)	0	--	--
5. mineralen	+	0	-
6. bodemkwaliteit	niet onderzocht		
7. watervoorraad	0	+	+
8. waterkwaliteit	0	++	0
9. dierwelzijn			
- aantal risico's houderijomstandigheden 1-10 (Cowel, Fowel, Sowel)	-	++	0
- aantal risico's houderijomstandigheden 11-20 (Cowel, Fowel, Sowel)	0	0	-
- aantal ingrepen niet in Cowel, Fowel of Sowel	0	-	-
- transport	0	-	-
10. diergezondheid			
- antibioticagebruik	0	0	-
- uitval	0	-	+
- post-mortemafwijkingen			
11. volksgezondheid			
- fijnstofemissie	-	--	-
- geuroverlast	--	-	-
- zoönoses/voedselveiligheid		-	-
12. lokale verbinding	niet onderzocht		
13. rentabiliteit	+	+	++
14. arbeidsomstandigheden	niet onderzocht		
15. kennis, leervermogen en innovatie	niet onderzocht		

Tabel 2 – Vergelijking van de gangbare Nederlandse vleesveehouderij met de productie van rundvlees in Ierland en Brazilië (grasgevoerd en afgemest), op 11 van de 15 ambities van het duurzame doel (UDV)(-- = veel minder, - = minder, 0 = gelijkwaardig, + = beter, ++ = veel beter).

ziet. 'Het is niet standaard en er is heel veel verschil in soorten bedrijven, en die differentiatie is een kans. Het nodigt juist uit om er wat bijzonders van te maken, maar dat vraagt ondernemerschap.'

Ecologische impact

Vergelijken we de duurzaamheid van de Nederlandse vleesveehouderij met die van de vleesveehouderij in Ierland en Brazilië, dan is de duurzaamheid in Ierland behoorlijk vergelijkbaar met die in Nederland. 'Wij hebben meer geïnvesteerd in houderijsystemen, terwijl de Ieren wat langer weidegang geven', noemt Bos de verschillen die hij uit literatuurstudie heeft gehaald.

Ten opzichte van Brazilië scoort de Nederlandse vleesveehouderij beter, onder andere op het onderdeel ecologische impact. 'Dan gaat het vooral om de (indirecte) bijdrage aan ontbossing en de degradatie van bestaande weidegronden in Brazilië', noemt Bos als voorbeelden. 'In de opkomende feedlots is het bovendien twijfelachtig hoe het zit met de uitspoeling van mineralen. Milieu staat daar nog niet op de agenda. Toepassing van

groeibevorderaars mag daar, maar niet voor de Europese markt.' Het grasgevoerde systeem in Brazilië scoort echter weer beter op rentabiliteit. 'Grond is goedkoop in Brazilië, net als arbeid. Je moet je afvragen of je in Nederland wel wilt concurreren met wereldmarktprijzen die daarmee worden gemaakt.'

Kansen voor Nederland

Met een quickscan heeft Bos in kaart gebracht waar nog kansen voor de Nederlandse vleesveehouderij liggen. 'Het versterken van de ecologische prestaties, onder meer via bodembeheer en het voerspoor', noemt hij als mogelijkheden ter verbetering. Daarbij geeft de onderzoeker aan dat het product in een relatieve anonimiteit verkeert. 'En dan zorgt de scherpere regelgeving in Nederland ook nog eens voor een kostennadeel ten opzichte van de globale concurrentie.' Consumenten eten niet elke dag rundvlees, signaleert hij. 'Zorg er dan als sector voor dat er wat bijzonders op het bord ligt. Daar kun je ook gemakkelijker een hoge prijs voor vragen.' |